

DE IMPACT VAN KLIMAATRISICO'S OP DE ZORGPLICHT VAN DE VERZEKERINGSTUSSENPERSOON

Klimaatverandering zorgt voor steeds extremere weersomstandigheden, die steeds meer schade tot gevolg hebben. Het is belangrijk dat de consument zich ervan bewust is dat verzekeraars niet alle klimaatrisico's dekken. Soms biedt de overheid soelaas, maar vaak moet de consument zelf voor de kosten opdraaien. Worden consumenten wel voldoende gewezen op de klimaatrisico's die zij lopen en hoever gaat de zorgplicht van de tussenpersoon?

risico's rondom klimaatverandering toenemen. Zij vragen zich af of consumenten zich hier ook bewust van zijn. Voor consumenten betekent het dat als er geen uitkering plaatsvindt wanneer de verzekeraar geen dekking biedt en het vangnet van de overheid, dat wil zeggen de Wet tegemoetkoming schade bij rampen (Wts, waarover later meer), niet in werking treedt, de consu-

Klimaatverandering is wereldwijd, dus ook in Nederland, merkbaar. Een toename van broeikasgassen in de atmosfeer zorgt voor een versterkt broeikaseffect, waardoor de aarde sneller opwarmt. Het gevolg hiervan is dat er vaker sprake is van extreme weersomstandigheden, zoals extreme neerslag, overstroming of extreme droogte.

Dergelijke gebeurtenissen zijn een van de grotere veroorzakers van schade. In 2020 was er wereldwijd een schadelast door natuurrampen van 190 miljard dollar. Van deze schadelast bleek 81 miljard verzekerd te zijn. De schadelast lag in Nederland op 296 miljoen euro.

Ook de toezichthouders Autoriteit Financiële Markten (AFM) en De Nederlandsche Bank (DNB) zien de

Worden consumenten wel voldoende gewezen op de klimaatrisico's?

ment zelf voor de schade opdraait. De AFM en DNB zien een belangrijke rol weggelegd voor de verzekeringstussenpersoon om consumenten te wijzen op de klimaatrisico's die zij lopen. Maar worden consumenten wel voldoende gewezen op die klimaatrisico's? En hoever gaat de zorgplicht van de tussenpersoon op dit gebied?

Schaderisico's

Klimaatverandering uit zich op verschillende manieren: zo wordt het warmer, droger, natter en stijgt de zeespiegel. Al deze ontwikkelingen kunnen zorgen voor schade:

- *Extreme droogte:*

Door het toenemen van de temperatuur neemt de kans op langere drogere perioden toe. Het gevolg hiervan is dat er schade kan ontstaan aan huizen, de bodem, gewassen of nutsvoorzieningen. Het grondwaterpeil daalt en de waterafvoer verslechtert. Een direct gevolg van droogte is instorting en verzakking. Doordat het grondwaterpeil daalt, is het mogelijk dat veen- en kleilagen inklinken, waardoor de kans op paalrot in de funderingen toeneemt. Het blijft in deze situatie vaak niet beperkt tot scheuren in de gevel en/of muren. Zo kan een extremer gevolg instorting van het pand betekenen. Verzekeraars bieden veelal geen dekking voor schade door instorting of verzakking. Daarnaast kan er door droogte ook schade aan dijken ontstaan, wat weer een dijkdoorbraak kan veroorzaken, die weer tot andere schade kan leiden die mogelijk niet gedekt is.

- *Extreme neerslag:*

Ook een toename van neerslag kan op meerdere manieren schade veroorzaken. Bij schade door neerslag wordt er onderscheid gemaakt tussen directe en indirecte schade (directe schade: schade die rechtstreeks door de neerslag zelf wordt veroorzaakt of schade door neerslag die via de straat de woning binnenloopt. Indirecte schade kan worden

veroorzaakt door het overlopen van sloten en grachten na hevige regenval). Vaak is in beide gevallen de schade voor consumenten gedekt. Is er schade door een stijging van het grondwaterpeil, dan biedt de polis in veel gevallen geen dekking. Een andere toenemende schadepost is schade aan zonnepanelen door hagelbuien. Ook dit risico is doorgaans gedekt voor consumenten onder de woonhuis- en/of inboedelverzekering. Echter voor microcracks en de gemiste opbrengsten door deze beschadigde microcracks geldt dan weer geen dekking.

- *Overstroming:*

Iets wat nauw kan samenhangen met een toename van neerslag is het overstromingsrisico. Ongeveer 60 procent van het landoppervlak in Nederland loopt een overstromingsrisico. Er wordt in de verzekeringsvoorwaarden onderscheid gemaakt tussen het falen van niet-primaire (secundaire) waterkeringen en primaire waterkeringen. Primaire waterkeringen zijn keringen die Nederland beschermen tegen een overstroming van buitenwater uit de Waddenzee, de Noordzee, de grote rivieren en het Marker- en IJsselmeer. Niet-primaire waterkeringen beschermen het land tegen overstroming door binnenwater uit meren, kleine kanalen en rivieren. Schade opgelopen door het falen van niet-primaire waterkeringen is steeds vaker verzekerd. Echter, overstromingsschade

door het falen van primaire waterkeringen is uitgesloten. Voor de schade die ontstaat, biedt de overheid gedeeltelijk een oplossing via de Wts. Deze wet treedt pas in werking bij grotere rampen. De wet behelst een tegemoetkoming en niet een volledige vergoeding van de schade. Tevens zijn er eisen aan verbonden. Zo moet het gaan om schade die niet verzekeraar zou zijn geweest. Verschillende interpretaties van de Wts leiden tot veel onzekerheid, waardoor de wet niet voldoende houvast biedt aan de consument.

Zorgplicht verzekerings-tussenpersoon ten aanzien van klimaatrisico's

Hoe kan de tussenpersoon de consument ervan bewust maken dat klimaatschade een steeds groter risico is en hoever gaat de zorgplicht op dit vlak? In beginsel mag van een tussenpersoon worden verwacht dat hij bij de uitoefening van zijn beroep tegenover zijn opdrachtgever de zorg betracht die van een redelijk bekwaam en redelijk handelend beroepsgeenoot mag worden verwacht, conform artikel 7:401 BW van de privaatrechtelijke zorgplicht. De tussenpersoon hoort de belangen te bewaken van zijn klant voor de tot zijn portefeuille behorende verzekeringen. Tot deze taak behoort in beginsel dat de tussenpersoon zijn klant tijdig opmerkzaam maakt op de gevolgen die bekend geworden feiten kunnen hebben voor de dekking. Het gaat om feiten die bekend waren of redelijkerwijs bekend hadden moeten zijn. Dit is vastgelegd in artikel 4:20 Wft. Zo moet het gaan om wijzigingen die zich tijdens de looptijd van de verzekering voordoen en een impact hebben op de persoonlijke situatie van de klant.

Conform artikel 4:24a Wft van de publiekrechtelijke zorgplicht is de tussenpersoon verplicht om op een zorgvuldige wijze de gerechtvaardigde belangen van de consument in acht te nemen. Er moet te allen tijde gehandeld worden in het belang van de consument. In elke situatie dient getoetst te worden of de belangen van de consument in voldoende mate zijn afgestemd op de acties die de tussenpersoon

.....
Meer dan helft van landoppervlak van Nederland loopt risico om getroffen te worden door een overstroming

neemt. Primaire dekkingsbepalingen moeten worden besproken met de klant, evenals dekkingsbeperkende clausules die zijn opgenomen in de polis. Er is hier sprake van een informatie- en waarschuwingplicht. De exacte reikwijdte van de zorgplicht is altijd afhankelijk van de omstandigheden van de situatie.

Naast de informatie- en waarschuwingplicht is er ook een onderzoekplicht. De tussenpersoon moet voldoende informatie verzamelen over de kennis en ervaring, financiële positie, risicobereidheid en doelstellingen van de consument om een gedegen advies te kunnen opstellen. Deze onderzoekplicht is vastgelegd in artikel 4:23 Wft.

Om de exacte reikwijdte van de zorgplicht te kunnen beoordelen wordt er in de rechtspraak veelal gebruik gemaakt van de onderstaande punten:

- de inhoud en de aard van de opdracht;
- de aard van het product;
- de grootte van de kans op schade;
- de kenbaarheid van het risico;
- de hoedanigheid van de klant;
- de mogelijkheid en bezwaarlijkheid van de te nemen maatregelen;
- de omvang van de provisie voor

de tussenpersoon;

- de controle op naleving van de polisvoorwaarden.

Er is tot op heden weinig jurisprudentie gepubliceerd die nader ingaat op de zorgplicht van de verzekeringstussenpersoon ten aanzien van klimaatrisico's. Er zijn twee zaken geweest, waarin het ging om het ontbreken van een aanvullende hageldekking. Ook hier kan gesteld worden dat de tussenpersoon de klant moet informeren over de meest belangrijke/impactvolle bepalingen. De tussenpersoon moet dus de primaire dekkingsbepalingen en dekkingsbeperkingen in clausules met de klant bespreken, zoals een uitsluiting voor overstroming door primaire waterkeringen of het ontbreken van een aanvullende dekking voor stormschade en/of aanvullende eisen die de verzekeraar stelt voor dit risico. Er dient hier wel een nuancering te worden aangebracht. In de beschikbare jurisprudentie wordt gewezen op het feit dat de tussenpersoon niet bedacht hoefde te zijn

Rechtspraak gaat naar verwachting bij klimaatrisico's steeds hogere eisen stellen aan tussenpersoon

op extreme hagelbuien, daar waar deze als zeldzaam kunnen worden getypeerd. Deze lijn kan mogelijk ook doorgetrokken worden naar andere klimaatrisico's die zelden voorkomen. De jurisprudentie is echter afkomstig uit 2016. En mogelijk is dat de uitspraak nu anders zou zijn, omdat extreme hagelbuien steeds minder zeldzaam zijn. De tussenpersoon doet er daarom verstandig aan om klimaatrisico's die steeds vaker voorkomen te bespreken met de klant. Dat geldt met name voor tussenpersonen die werkzaam zijn in de risicogebieden waar een bepaalde gebeurtenis zich sneller voordoet. De informatieplicht weegt hier hoogstwaarschijnlijk zwaarder aangezien de impact en de kans op schade hier ook groter is.

Tips

Waarschijnlijk zal de rechtspraak in de komende jaren uit gaan wijzen dat er meer van de tussenpersoon verwacht gaat worden op het gebied van klimaatrisico's. Je ziet dat dit onderwerp vandaag de dag steeds vaker ter sprake komt. Dat houdt in dat van een professionele tussenpersoon mag worden verwacht dat deze voldoende kennis in huis heeft om de klant hierover goed te kunnen adviseren.

Om een stap in die richting te vergemakkelijken wil ik graag de volgende tips meegeven:

- Maak klimaatrisico's in algemene zin bespreekbaar, om zo in een beginnend stadium te kunnen ondersteunen op het gebied van preventiemaatregelen om schade in de toekomst te voorkomen.
- Bespreek te allen tijde inhoudelijk de primaire dekkingsbepalingen en dekkingsbeperkende clausules die van toepassing zijn op de polis.
- Leg een dossier aan voor het bespreken van dergelijke klimaatrisico's en het adviseren/informeren over dekkingsbeperkende voorwaarden/clausules.
- Verbreed en verdiep de kennis over klimaatrisico's en hoe een en ander verzekeringstechnisch, maar ook wettelijk via de Wts, is geregeld. ●

H.H. (Helena) de Vries
De auteur is alumna MSc Insurance & Risk aan de Universiteit van Amsterdam.